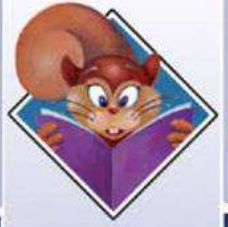

٧٨ سَعْوَرَة

هژمار (١٠٨)
خزيران ٢٠٠٨
بها (٥٠٠) دينار

سوپاسی بو وهزارهتا رهوشهنبیری یا
حکومهتا ههریما کوردستانی ژ بو
هاریکاریا وان د چاپکرنا کۆفارا سفوره دا

سامی یه جیا

سیبار مه سعود

دهرگهش خانی بی روشتیرو و راکیاندن

خودانگ نیمیازگ
فاضل عمر صالح

سه‌ر نشیسکار
سه‌لام بالایی

balayi.selam@yahoo.com

تێله‌فونا سه‌رنقیسکاری: ٧٦٠٤٠٣٠

موبایل: ٤٥٩٤٤٦٢

سه‌ر تیرا نشیسنگ
په‌روین عبدا‌لعزیز

پیداچوونا زمانگ
مه‌سه‌ود خالد گوئی

ده‌ره‌ینانا هونه‌رگ
محمد ملا حمدی

mehemed_sersink@yahoo.com

نیگار کیش

نه‌حمه‌د بیری

ehmedbiri@yahoo.com

تێله‌فونا رتقه‌به‌رین: ٧٢٤٠١٩٢

سفوره‌ل سه‌ر تورا نینتهرنیگ

www.eduhok.net/sivore

sivore@eduhok.net

sivore_duhok@yahoo.com

به‌لاکهری نیکانه

نقیسنگه‌ها نزار

لامنت بازیرقانیا دهوک

موبایل: ٤٥٠٠٢٥

nezar_doski@yahoo.com

جادوگەرى چىيە؟

مەسعود خالدا گۈلى

وختەكى خەلكى باوەرى ب جادووگەرىي (سپىخرەبەندىي) ھەبوو. بۇ نموونە وان دگۆت جادووگەر ئەو كەسە يى ھىزەكا مەزن د دەستان دا و ھەقالى شەپتانى يە و ھەردەم ھەول دەت زىانى بگەھىنتە خەلكى. و دگۆتنە كارى خرابىي قى دەستەكا مرۇقان (جادووگەرى).
خەلك ل وى باوەرى بوون كو بابەلىسك و رەشەبا و ئىشىن شەگر ژى ژ ئەنجامى جادووگەرىي يە؛ چونكى ل رۇزگار يىن كەفن خەلك ئىخسىرى ترس و نەزانى و خورافاتا بوو. د چاقىن وان دا جادووگەرى ساناھىترىن رىك بوو، كو ئەگەرىن رويدانەكا مەزن پا دەنى.
كۆمەلە و ئۆل يىن جۇراو جۇرىن كو ئىك لدويش ئىك ھاتىن، دژى جادووگەرىي بوون و گەلەك ژ جادووگەر ب ھەرمانا وان ھاتىنە سىدارەدان.

ل سالا (۱۴۸۴) زايىنى (پاپاي) ھەرمان دا، كو ھەر كەسى جادووگەرىي بگەت، ب شىوھىەكى ھەرمى دى ھىتە حوكم كرن. دەرگەفتنا قى برىارى ھەقدەم بوو دگەل بەر بەلاقبوونا ئىشا (تاعون) ل ئەوروپا و خەلكى وى سەردەمى ھزر دكرن كو ئەف ئىشە ژ ئەنجامى كرىارىن خرابىن جادووگەرانە. نىچىرا جادووگەران ژ وەلاتىن رۇزناقا (ب تايبەتى ئەمريكا) دەستپىكر. ل نىقبەرا سالىن (۱۶۴۷) تا (۱۶۶۳) سەدان كەس ل وىلايەتىن (ماساجوسىت و كانكتىتات) ل ئەمريكا ب تۆمەتا جادووگەرىي ھاتنە زىندان كرن و (۱۴) كەس ژ وان ھاتنە سىدارەدان.

لى ل دەسپىكا چەرخى ھەژدى، باوەرى ب جادووگەرىي ھىدى ھىدى سست بوو؛ چونكى رۇز بۇ رۇژى بسەر سەروكانىيىن زانستى يىن ھندەك رويدانان وەكى (برويسى، ھشكسالى، ئىشىن لەشى و دەروونى) ھەلبوون.

سکرے دہر بہ ندیخان

ٲا: بابس روٲس

ٲهٲ سکره دکهٲیته قهزا دہر بہ ندیخان ب دویراتیا (۲۸۵کم) ل باکورے روٲهلاتے باٲیرے بهغدا و (۶۵کم) دویره ژ باٲیرے سلیمانے و دکهٲیته باکورے روٲهلاتے باٲیرے کهرکووکی ژے، گولا سکرے دہر بہ ندیخان دهیته هژمارتن نیك ژ ههر دو گولین سهرهکی یین ل پاریزگهها سلیمانے، سهرهراے کو گولا دہر بہ ندیخان ژ دهٲهرین گهشت و گوزارییه ژے، ههروهسا ژیدهرهکی سهرهکی یے چیکرنا هیزا کهرههے یه و نیك ژ دهٲهرین زهنگینه ب ماسیان. ٲاٲا چار رویباران دچیته سهر گولا دہر بہ ندیخان، ٲه و ژے: رویباری (سیروان) یے کو سهروکانیا وی ل ٲیرانے یه، چه مے (لےله: رویباری کهدر) یے کو ژیدهرے وی ژے ههر ٲیرانه، ههروهسان رویباری زهمهگان و ژیدهرے وی دناف ٲاٲا ههریما کوردستانے دایه، رویباری (زلم) یے کو ژ گهلیے (ٲهحمه د ٲاوا) نیژیکی ناحیا (خورمال) دزیت، رویباری (ٲانجهرو) یے کو ژیدهرے وی ژ باکورے روٲهلاتے دهستا شههزه زوره.

سکری دەر بەندیخان ژ بە دەن و گۆل و کۆدەل و تۆنیل و جویین ئاقدانی و دینەمۆیین بەرەهەمەینەرین هیزا کەهرەبی پیک دەیت. بلندایا سکری (۱۲۸م) و دریزی ژ گوپیتکی (۵۲۵م) و پانیا بنواشی سکری (۵۰۰م)، هەرودسان پانیا گوپیتکا سکری (۱۷م) ب ئاستی (۴۹۵م)ان.

قەباری ئمبارکنا سکری ۳ ملیار مترین سێ جارکینە) ل ئاستی (۴۸۵ متران) ئەنجامی رووبەری گۆلی ل دەمی ئمبارکنا سکری (۱۱۴ مترین چار جارکینە). سکری گرنگیەکا مەزن یا هە ی ژ لای پڕۆژین ئاقدانی قە و عیراقی ژ ئیهمشتان دپاریزیت، هەرودسان بەرەهەمەینانا هیزا کەهرەبی و بخودانکرنا ماسیان و مفایین دیترا یا هە ی.

گۆلا دەر بەندیخانێ دیمەنەکی گەلەک جوان و سەرنجراکیش هەیه ب تایبەت دەمی ئاڤ ب هیزا ژ تۆربینین وی دەیتە بەردان و چپک چپک دگەل بای دپەشیت و هینکاتی ددەتە چان و رەخین خۆ. یا مای بیژین ژ هەمی لایانقە چیا یین ل دۆر گۆلا دەر بەندیخان هەین، کو ئەو بخووە ژ ی هەم جوانیەکا دی ددەتە دەقەری و هەم ژ ی ژ هەمی لایان قە مفایه بو گۆلی.

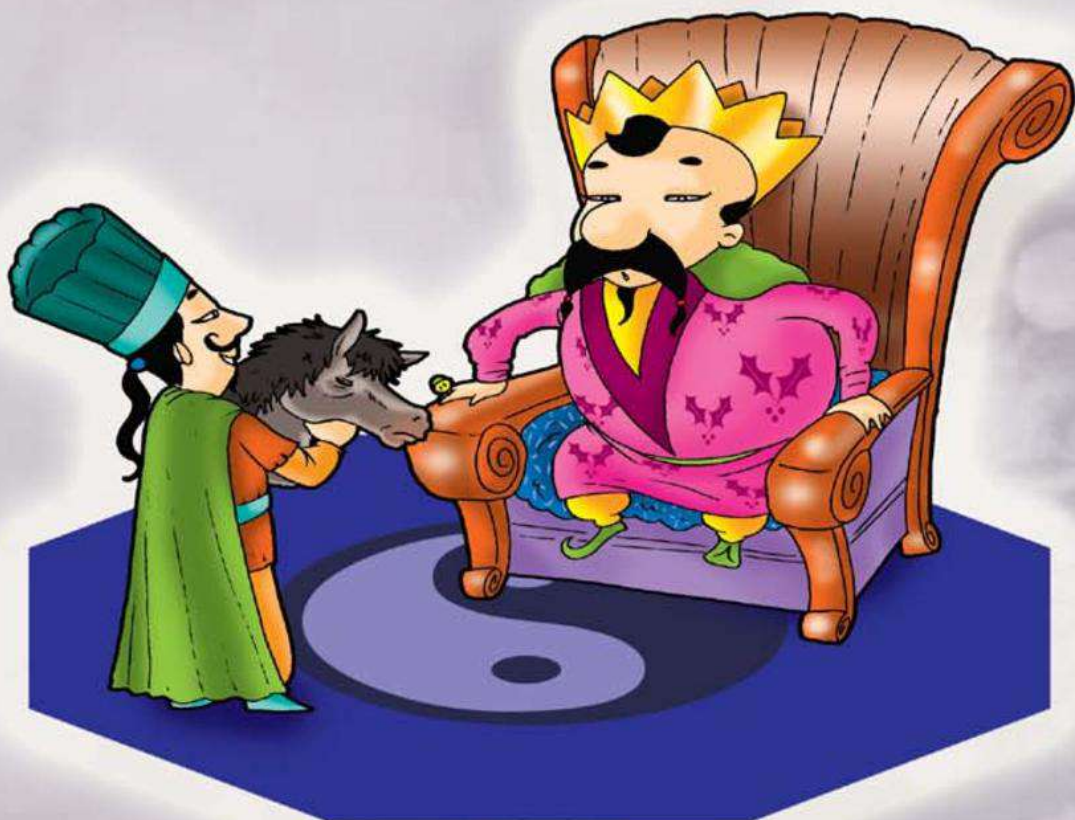
ژێدەر:

- http://pukmedia.com/index.php?Itemid=50&id=5106&option=com_content&task=view
- <http://www.alhadhariya.net/dataarchgoghrafal-alirqindex01.html>
- http://www.iraq-mowr.org/wr-in-iraqindex_filesPage1076.html
- <http://gdarband.com/sereta.php?start=36>
- http://jebar.infophoto1/darbend_shalalekan.html
- <http://gdarband.com/albumdarbandixanindex.html>

ھەسىپ گرانىھا

وەرگىران ژ فارسى: بابى نىيارى

ل سەردەمىن گەلەك كەفن حاكەمك ھەبوو. ۋى ھەز دگر ھەسپىن رەسەن ھەبن و بۇ ھەر ھەسپەكى رەسەن ھزار لىرىن زىرى تەرخان كرىوون، لى ئەو سى سال بوون حاكەم ل ھەسپەكى ژ قى جوۆرى دگەريا و ج بىن ب دلى ۋى ب دەست نەدكەفتن.

دەمى ۋەزىرەكى ۋى پى ھەسىي، سۆز دا حاكەمى كو ب زووتىرەن دەم گەلەك ھەسپىن ھىژا بىنتە خزمەتا ۋى. ۋەزىر دەست ب كار بوو و پىشتى چەند ھەيفان ب سەر ھەسپەكى ب تىنى ھەل بوو، كو ئەو ژى لىبەر مرنى بوو. ھىژ كارى خوە نەكرى ھەسپ مر، لەو ۋەزىرى سەرى ھەسپى ژىقەكر و پىنج سەد لىرىن زىرى دانە خودانى ھەسپى پىش سەرى ھەسپى ۋىقە، و ئەو سەرى ھەسپى ئىنا كوچكا حاكەمى.

حاكەم تۆرە بوو و گووتى: من ھەسپىن رەسەن ژ تە خواستبوون و تو سەرى ھەسپەكى مرى بۇ من دىنىنى؟! ۋەزىرى گووت: دەمى حاكەم سەرى ھەسپەكى مرى ب پىنج سەد لىرىن زىرى بكرىت، خودانىن ھەسپىن رەسەن دى بخوە ل مە گەرىين و بىژن: پا دى حاكەم بۇ ھەسپەكى رەسەن چەند لىرا دەتە مە؟! و ھوسا ھەر كەسى ھەسپەكى رەسەن ھەبىت دى قەستا كوچكا چەنابى تە كەت.

چ پى نەچوو، حاكەم ب (خودانى ھەسپىن رەسەن و گرانىھا) ناقدار لىھات.

زمانى كوردى

جگەرسۆز پيئدرويسى

زۆرى شرينه

شەكر و هنگشینه

شەوق و ئەقىنە

زمانى كوردى

گەلەكى خۇشە

كانيا وى بۆشە

پر هیز و جۆشە

زمانى كوردى

يى دەولە مەندە

ژ پەيقا مەندە

بۇ لىقا قەندە

زمانى كوردى

چقاس ھەژىيە

پر و تەژىيە

يى خودان ژىيە

زمانى كوردى

ھيژا و ريزدارە

ھەردەم ل كارە

ل قادى ديارە

زمانى كوردى

دەلال و قشتە

بۇ مە پالپشتە

باشترين تشتە

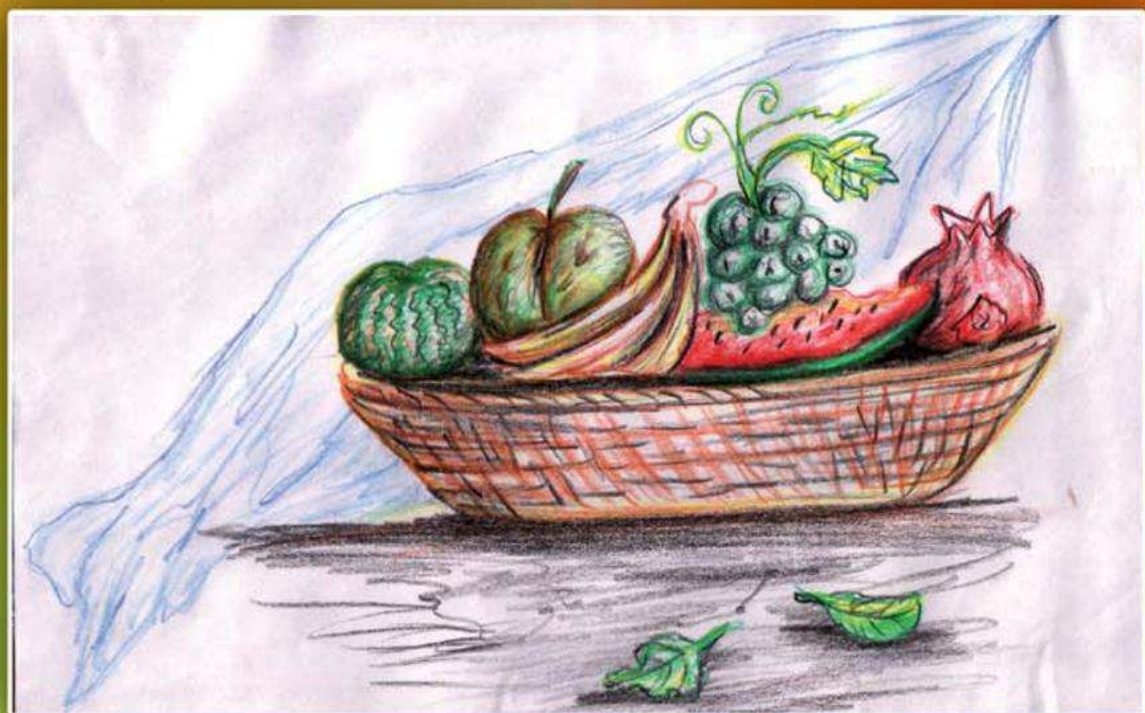
زمانى كوردى

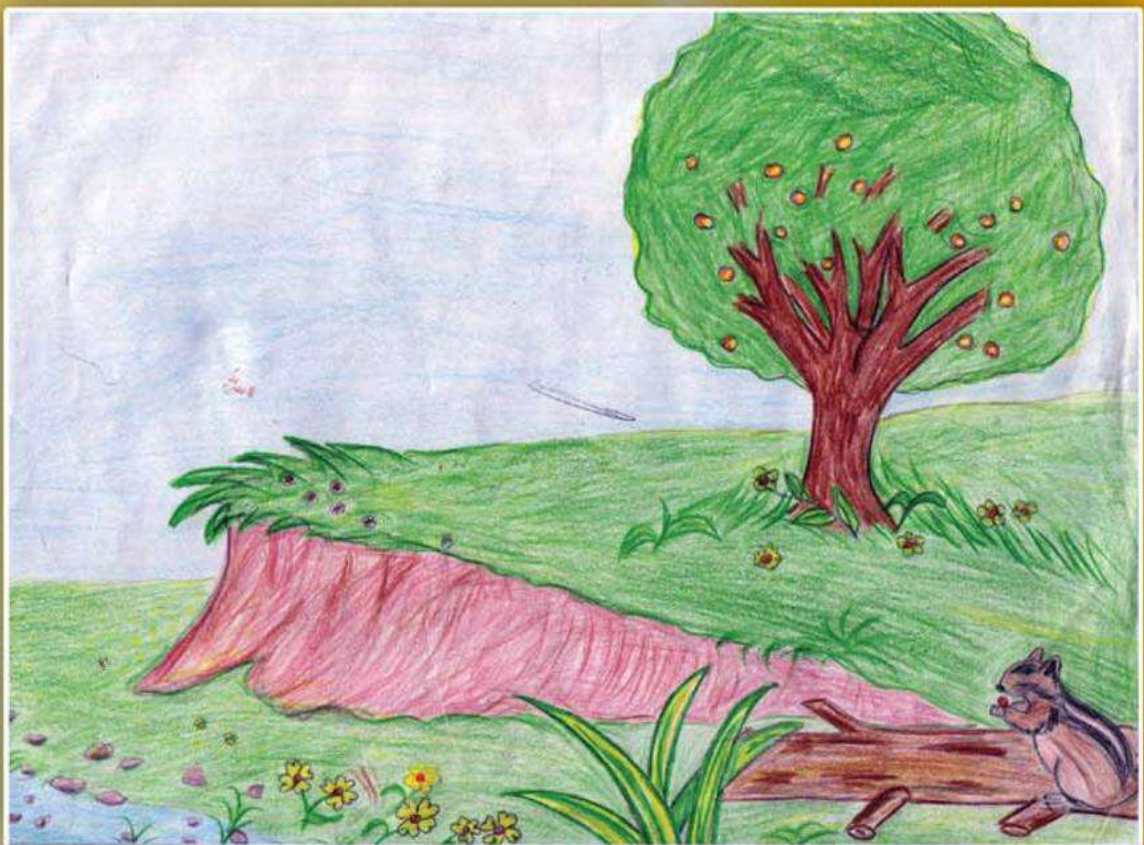
پيشانگه ها زاروگان

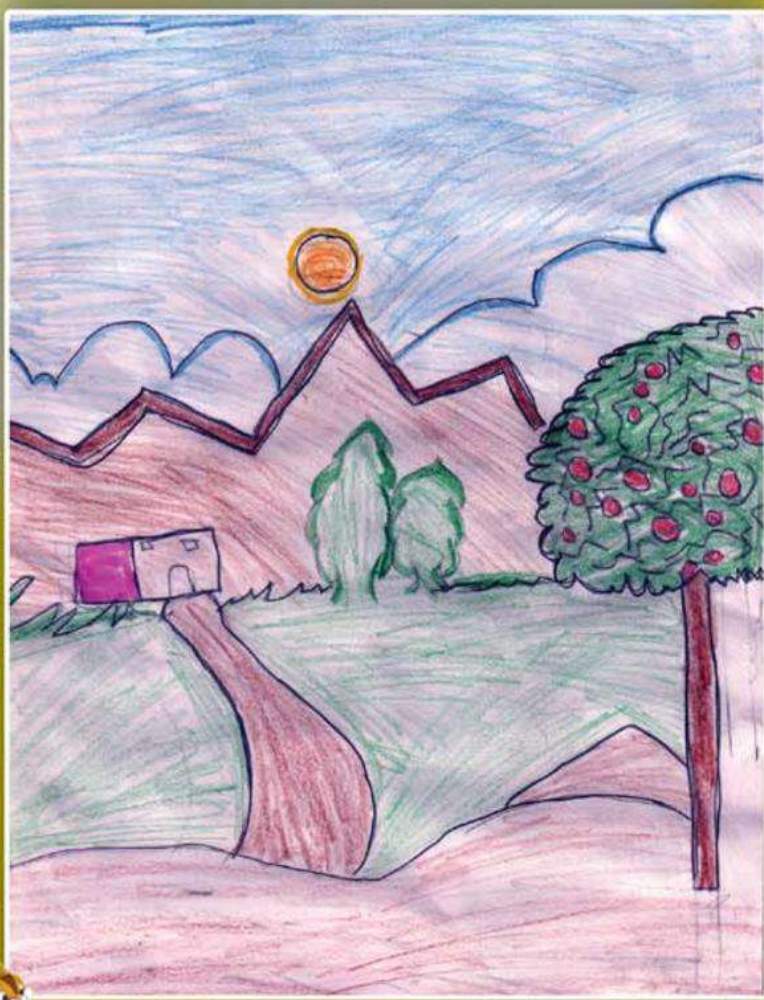
رؤژان عهبدوللا

فينا سهديق - قوتابخانا كئير يا ينهرهت

سه گمان خالد
قوتابخانا کنیر یا بنهرهت

شالا مراد
قوتابخانا کنیر یا بنهرهت

زاروڳين به هره مهه

كه نمان عومهار نه مهار

ديدار: هيٽا وهيسي

دقيت بيٺه رين زاروڳ ستايل زاروڳان بگرن بو پيشڪيشڪرنا بهرنامين

زاروڳان

*** خۇبىدە نىياسىن**

- ھەنەن غومەر تەمەر

*** تول سالا چەندى و ل كىرى ژ داىك بوويە؟**

- ئەز ل ۱۹۹۴/۱/۱ ل زاخۇكا دەلال ژ داىك بوويە، ل پۇلا ئىكى سەرەتايى ل قوتابخانا (باكرمان) من دەست ب خواندنا خۇ كرىە و نوكة ل پۇلا (نەھى) بنەرەتيمە ل قوتابخانا (دیمەن) يا كچان ل باژىرى زاخۇ.

* ھەفالا مە ھەنەن ھەر دگەل فەبوونا كەنالى دەلال بوويە بيژەرا زارۇكان و بۇ ماوى سالەكى بەرنامى زارۇكان ل دەلال tv پيشكىشكرىە، پاشى ھاتىە دەھوك tv و بوويە بيژەرا زارۇكان و خزمەتا زارۇكىن دەھوكى و زاخۇ كرىە.

*** كىژ بەرنامى زارۇكان بۇ تە خۇشتر بوو، ل دەھوك tv يان دەلال tv؟**

- ھەلبەت دەھوك tv؛ چونكى من ھەز ژ كارمەندىن پشكا زارۇكان كرىە ل دەھوك tv و بوويە ئەگەرى ھاتنا من بۇ دەھوك tv.

ژ پشكا زارۇكان ھەنەن ھەز ژ ھەميان دكەت ب تايبەتى (كەفى) يى؛ چونكى يا بچويكە و زيرەكە و ئەو ددانىت خويشكا خو يا بچويك، و دىبىژىت:

- ئەز گەلەك ھەز بيژەرىن زارۇك دكەم و ئەگەر مەزن ژى بىم ھەردى مينم بيژەرا زارۇكان و ب دىتتا من دقىت بيژەرىن زارۇك د شارەزا بن و خودان پەيقين شرىن بن و ستايلى زارۇكان بگرن و لدويش ژىي خۇ بەرناما پيشكىشكەن دا جەي خۇ د دلى زارۇكان دا بكەن و د سەرکەفتى بن.

*** تو ھەز دكەى ل پاشەرۇژى ببىە چ؟**

- من دقىت ل پاشەرۇژى ببىە پارىزەر دا بەرەفانىي ژ ماڧىن زارۇكان بكەم.

*** پەيڧا تە يا دويماهىي..**

- سوپاس بۇ كۇڧارا سڧۇرە.

ژ باژیری

جزیرما

هەر کوردەکی ل هەر چههکی چەند جارەن گوھ ل ناڤی مه‌لایێ جزیری و مه‌زاری وی، مه‌رگه‌ها بو‌تان و به‌درخان به‌گێ، مه‌زاری مه‌م و زینا و بورجا به‌له‌ک بوویه. نه‌مف نا‌فه و گه‌له‌کێن دی، یێن کو هەر ئێکی گرنگیه‌ک یا د دیرۆکا کوردان دا هه‌ی، ژ باژیری جزیری ده‌رکه‌تینه.

جزیری ئێک ژ باژیری گرنگین باکوژی کوردستانییه. ژیده‌ره‌کی دیرۆکی دبیزیته؛ (جزیری دکه‌فیه‌ته و بیلایه‌تا دیاربه‌کری، ل سه‌ر رووباری دجله و ده‌قه‌را بو‌تان، ب لاندکا کوردان ده‌یه‌ته نیاسین، کورد ژ وی‌ری به‌لا‌ف بوویه، هەر ل وی‌ری ژ بزا‌فا نه‌ته‌وایه‌تیا کوردی سه‌رهلدایه).

که‌فنا‌تیا جزیری ل ناسته‌کیه‌ کو ژیده‌ری‌ن دیرۆکی نه‌شیایه‌ ب دروستی چه‌رخێ ئا‌فا‌کرنا وی دیار بکه‌ن، هنده‌ک دبیزن ژ نالیێ نوح پی‌غه‌مبه‌ری(س) فه‌هاتیه ئا‌فا‌کرن و باژیری دووییه پستی تو‌یفانا نوحی هاتیه ئا‌فا‌کرن و دبیزن گوژی نوح پی‌غه‌مبه‌ری ژ یێ ل جزیری.

هنده‌ک شوینه‌وار ل جزیری هاتینه دیتن کو ب خه‌تی بزما‌ری ل سه‌ر هاتیه نقی‌سین، دیار دکه‌ن کو د وی چه‌رخێ دا ناڤی باژیری (گه‌رزو باتارت) بوو، هه‌روه‌سا ژیده‌ری‌ن دیرۆکی دبیزن (٣٠٠٠)سێ هه‌زار سالان به‌ری زایینی (جزیری) پایته‌ختی (گو‌تی)یان بوو، کو با‌پیری‌ن کوردانه و ناڤی وی (کار‌دو گازارتا) ئانکو باژیری کوردان بوو.

پستی به‌لا‌ف بوونا نایینی نی‌سلامی و گه‌ه‌شتنا عه‌رده‌بان بو‌ فی جهی، په‌یفا (گازارتا) بوویه (جزیر) و باژیر پێ هاتیه نیاسین.

گوژی مه‌م و زینا

شویره‌ها جزیری

بەرھەققىن: موسەدەق تۇقس

مەرگەھى مەدرەسا سۆر
© Silêman Demir & amude.com

ل سالا (۱۳۰۰) زايىنى ل جزيرى مەرگەھا بۆتان ھاتىە دامەزراندن، قى مەرگەھى جھەكى گىرنگ ل نك كوردان ھەيە. ل سالىن (۱۸۲۱ - ۱۸۴۷) بەدرخان بەگى ميراتيا قى مەرگەھى كرىە، لەوما لەشكەرى دەولەتا نوسمانى ھىرش ئىنايە سەر مەرگەھى و ل سالا ۱۸۴۷ مەرگەھ ژ ناف بىرە.

ب درىژيا دىرۆكى ب تايبەت ل سەردەمى مەرگەھا بۆتان جزيرى وارى رەوشەنبىرى بوو، چەندىن مەرگەھت، دىر و خواندنگەھىن نافدار وەك (مەدرەسا سۆر، مەدرەسا مەر نافدەل و مەدرەسا سلىمانىي) لى ھەبوون، ھۆزاقانىن نافدار وەك مەلایى

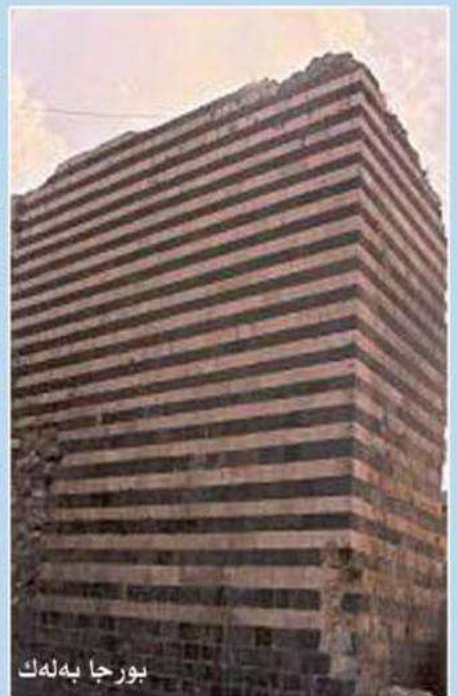
جزيرى و چەند ھونەرمەند لى ھەلكەتىنە. جزيرى جھى رويدانىن چىرۆكا مەم و زىنى بە و مەزارى وان ژى ھەر ل جزيرى بە.

شوپرھا جزيرى و بورجا بەلەك ژ شوپنەوارىن نافدارىن باژىرىنە، كو نىشانا كەقناتيا باژىرى و ئاستى پىشكەفتنا وىنە د چەرخىن چوووى دا.

جزيرى ب رووبارى (دجلە) نافدارە يى كو د نىقا باژىرى را دبۆرىت. ئەف رووبارە بووبە ئەگەرى زەنگىنيا دەرڤەرا

جزيرى د ھەمى رەنگىن چاندنى دا، خودانكرنا تەرشى و ھندەك پىشەسازىين خۆمالى ژىدەرىن دى يىن ژيارا خەلكى قى دەڤەرىنە.

د سەردەمىن چوووى و د قى سەردەمى ژى دا جزيرى دكەفتە سەر رىكا چەندىن باژىر و وەلاتان، لەوما د ھەمى چەرخان دا ئەف باژىرە ب باژىرەكى بازارگانى ھاتىە نىاسىن.

بورجا بەلەك

گۆرى مەلایى جزيرى
© Silêman Demir & amude.com

كورپن من وەرن دەمى
نان خوارنى يە!

ها ئەو بۇ تە
هات.

ھونەر تەپى بۇ
من پاقرى دى.

دەستىن مە د
پاقرن دادى.

كا راوەستن، ھەو
دەستىن خو
شويشتن؟

نيوار دا بچين
خوارنى بخوين.

نەز زى گەلەك يى
برسىمە دا بچين.

نابيت دەستىن
ھەو (ميكروب)
يىن پىقە.

بىي دەست
شويشتن نابيت
خوارنى بخون.

دا بچين دەستىن
خو بشوين.

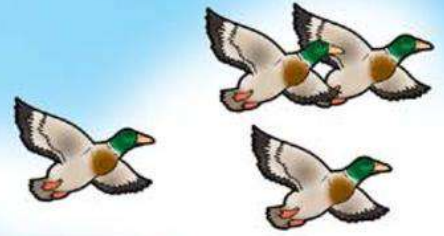

ب تنى داىكا مە (ميكربا)
بىي (ميكروسكوب)
دبىنىت!

نەرى ھونەر تو
زى وەك من
ھزر دكەى؟

چ ھزرن؟

وهردهكا لهنگ

ن: مازن مغایری و: پهروین عهبدولعزیز

پاشایی گهلهك چهز ژ جوحای دکر و ب سوحبهتین وی دکره کهنی و روژهکی ژ روژان پاشای گوته جوحای فنی وهردهکی ببه بو مه بکهلینه و دفتیت بو فراشینئ یا ناماده بیت. جوحای ژی وهردهك بر و فهکوست و فهریشاند و دانا سهر ناگری ههتا باش کهلی و بیهنا وی یا خووش بهلاش بووی. دلی جوحای گهلهك چووئ و دفتیا تام کهتی، لهو دهست هافیتته رانکهکی وهردهکی و دا بهر لهقا و خوار. پاشی جوحای وهردهك کره د نامانهکی سفری دا و بو پاشای بر. دهمی پاشای وهردهك دیتی حیبهتی ما و گوتی: نهفه کا پی دی؟

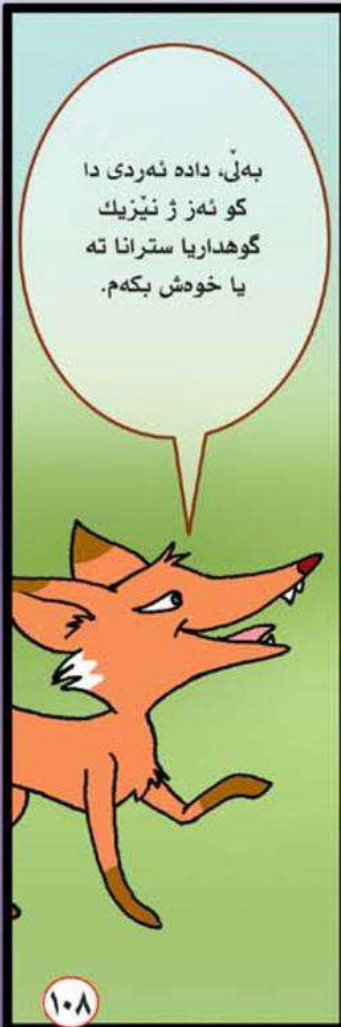
جوحای گوته: پاشایی من، ما تو نزانئ وهردهك ههمی لسهر پییهکی رادوهستن، بهری خو بدنه وان وهردهکین هه، نی ههمی پی لسهر پییهکی! لی پاشا شارهزا بوو، لهوما ب دهنگهکی بلند ههوار کره وهردهکا. وهردهکا ژی زوی پی خو پی دی دانانه نهردی و ب ههردو پییان رهقین. ل وی دهمی جوحای گهلهك شهرم کر و نهزانی دی چهوا بهرسقا پاشای دعت. پاشایی گوته: ها جوحا؟ فیلبازیا ته ناشکهرا بوو.. ته دیت چهوا دو پی ههبوون؟ جوحای ژی دفتیا ب ترانهفه خو ژ دهستی پاشای قورتال بکهت، لهو گوته: پاشایی من، نی ته هوسا ب فی دهنگی ل من ژی کربا ههوار دا نهز ب چوار پییان رهقم نه ب دو پییان. پاشای گهلهك کره کهنی و ل جوحای بووی.

هه قالینیا مه حال

و: وارهییل سهرگهله

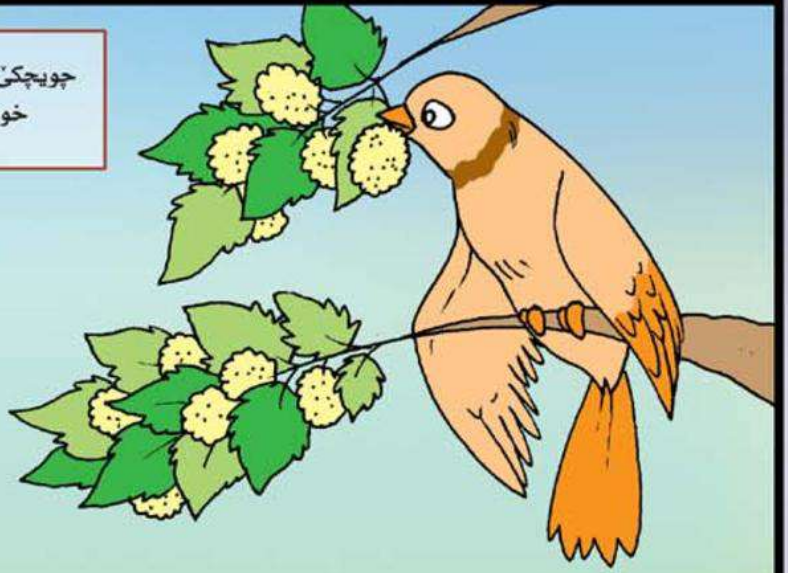
سیناریو: همدی نهبو کیله

کتهکا تویی بهردا
نهردی.

چویچکی بلهز هزرا
خوه کر.

بیهن کره کتهکا
تویی.

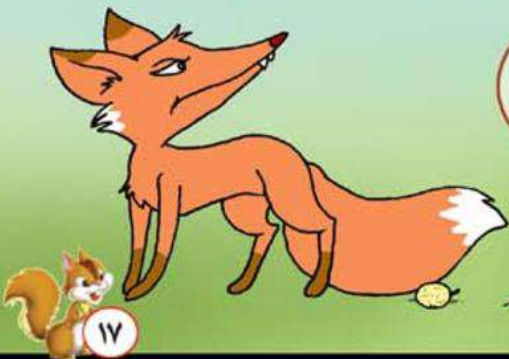

رویقی بهرهف کتا تویی فه چوو، یا
ژ ویشه چویچک کفته نهردی.

نهر فییر بوومه هنی وانن، دهمی من بهرین
چویچکا دیتین ل بهر دهری کون رویقی
کفتینه سرینک.

ته ب خوه دیت کو نهم
نشین بینه ههفال؟

پیکه نین

روژه‌کی ئێک چوو دهف
 جه باری. جه باری
 گۆتی: کیرا ته
 شکه ستیه؟ وی گۆت: ب
 خودی گیولی من یی
 شکه ستی!

به‌نگین خه‌یرای

شه‌فه‌کی ئێکی گۆته
 دینه‌کی: تو دشیی ل شه‌وقا
 قی لایتی بچیه سه‌ری؟
 دینی گۆت: نه‌ری.
 گۆتی: پا کا هه‌ره سه‌ری.
 دینی گۆت: نه‌.. نه‌.. دا
 نه‌ز بچم سه‌ری و تو لایتی
 بته‌مرینی و نه‌ز ب نه‌ردی
 بکه‌قم.

سبزار مه‌سه‌ود

پېكهنين

زهلامه کی که ری
خو بره سه ری
چییای، بهرک دا
بهر، گوت: دا
بوش نه بیت!

قه ژین جه میل

گافانهک و چيلا خول
ترؤمبیلئ سويار بوون،
شوقیرئ گوته گافانی: تو ب
پینج هزار دینارا و چيلا ته
ب سئ هزار دینارا.
گافانی گوت: ما چيناييت تو
من و چيلا من ب ریزه کی
حساب بکه ی!؟

سومهيه شیرزاد

بەرهەمی زاروگان

گورگ و پیرهژن

ناقان بەهجت

هەبوو نەبوو پیرهژنەك و هەردو نەقیین خۆ ل گوندەكى دژیان و ژبانەكا خۆش و بەختەوەر دبۆراند.

دارستانەك نیژیكى وان بوو. گورگەك ل وى دارستانى هەبوو. رۆژەكى ژ رۆژان گورگ هات و پەزەكى وان بر. پیرهژن زۆر تۆره بوو، گۆتە نەقیین خۆ: نەچنە دناڤ دارستانى دا؛ چونكى گورگەكى درندە یى دناڤ دارستانى دا هەى.

شەفا پاشتر ژى گورگ هات و دو مریشكىن وان برن و رۆژ بو رۆژى پەز و مریشكىن وان كیم بوون. پیرهژنى هزرا خۆ كر و گۆت: دڤیت ئەم نەخشەیهكى بو گورگی دانین.

پیرهژن چوو دناڤ گوندى دا و گۆتە خەلكى گوندى: گورگی پەز و مریشكىن مە خر یین برین، دڤیت هوین هاریکاریا مە بكەن دا وى گورگی بكوژین. خەلكى گوندى ژى هزرا خۆ كرن و گۆتن: دڤیت ئەم ئەف شەفە زیرهفانیا گورگی بكەین و دەما گورگ دەیت ئەم هیرشى بكەینى.

خەلكى گوندى پیکفە زیرهفانیا گورگی كر، ژ نشكەكیفە گورگ هات و خەلكى گوندى هیرش كرنى. گورگ كوشت و گەلەك كەیفە پیرهژنى و نەقیین وى هات و سوپاسیا خەلكى گوندى كر.

× نەف چیرۆكە كورتكریا چیرۆكەنى یە ژ نەدەبن كەفتنى چینی.

په لائینک

قههین حصید باشی
قوتابخانا گوندی زانکو یا بنهرهت

رهوشا هه می جه و باغچانی
دلشه که را هه می دلانی
جیهانه کا نهینیانی
شه گوهریا توه و ژبانی
زهریا بهر نا ق و جنیکانی
خودی ل ته بکه ت دلوقانی
خوشیا ناواز و سترانانی
که سک و سور و سپی و زهر ل سهر دانی

په لاتینکه کا چهند جوانی
میخانا گشت گوند و مالانی
دهرمانی ته ق خه م و دهردانی
ته ریقینگا دهشت و چپانی
په ریا چه م و بیستانانی
خاتوینا سهر گول و کویلکانی
سهرانچیا رهن و دارستانانی
تورهنگی نالا بهرزنی کوردستانی

زاروکم قوتاییمه
گوهدار و ژیهاتیمه
نه ز دچم قوتابخانی
دا خوش بکه م ژبانی
هه رده م دخوینم وانا
دا ببه که سه ک زانا
دا پاشقه مای نه مینم
ناینده ی گهش بیینم
ب رهنگینه پینووسی خو
دا نا قاکه م واری خو
نالایی کوردستانی
بلند که م ل ته ق جیهانی

بهر قوتاییمه

دادار محمده

بۆجى ھىندەك زارۇك دترسن؟

چىمەن تاھىر

زارۇكىن جوان.. (ترس) تىكچوونەكا دەروونى يە و زارۇك ب تنى ناترسن، بەلكو مەزن ۋى دترسن. گەلەك تشت ھەنە زارۇك ۋى دترسن، وەكى: ھىندەك گىيانەوهرين درندە مينا شير و مار و دوپشكان، يان ۋ جھين بلند و تارى و دەنگين بلند، يانۋى ۋ تەنيوونى دترسن.

لدمى ترسيانى ئەف نيشانە لدهف زارۇكى پەيدا دبن:

دلى وان زىدەتر دقوتيت، رەنگى سەروچاڧين وان زەر لىدھيت، گەوريا وان دئيشيت، دەست و پين وان دلەرزىن، دلى وان رادبىت، ۋ ھش دچن، كونترول و وان لسەر دەستاقا زراف كيم دبىت و زوى بزوى دچنە دەستاقى و.... ھتد. ھوين دشين خۇ ۋ ترسى رزگار بکەن ئەگەر ھوين چىرۇكىن ترسناك نەخوين و خۇ ۋ بەريخۇدانا فلمين ب ترس دوپر بىخن. ھەگەر ھوين ۋ گىيانەوهرين درندە و جھين تارى دترسن، ھىدى ھىدى خۇ فيركەنە تارياتىي و خۇ نيزىكى وان گىيانەوهران بکەن دا ترسا ھەوۋە فەرھىت و ب ھىچ رەنگەكى خۇ ۋ تشتين نەبەرچاڧ وەكى (ئەجنا) نەترسينن؛ چونكى ئەو چ جاران زيانى ناگەھىنە ھەو.

ھەردەم خۇ ب زارۇكىن زىرەك دانن و ۋ چ تشتان نەترسن.

پيشانگه‌ها سڤكوڤى

نا: نيار گولى

نه سه‌حكه دهستى من

چاقه‌رى نويترين به‌ره‌مى مه بن

دا كس نه‌بىژت سڤوره نه دشارستانينه

كوڤلا لدويڤ بندهقان را دلغه‌كهره

دى بلا بابى ته زى لڤيره با، غه‌رىبى چهند نه‌خوشه!

كچى تو چهند بلمز دچى، من نه‌هيله

سوپهر سڤورى ته‌نگاڤيامه

يان دارستان يان نه‌مان!

نوڤه... نه‌فروكه دوپماهيك زفانى جگار كيسانه!

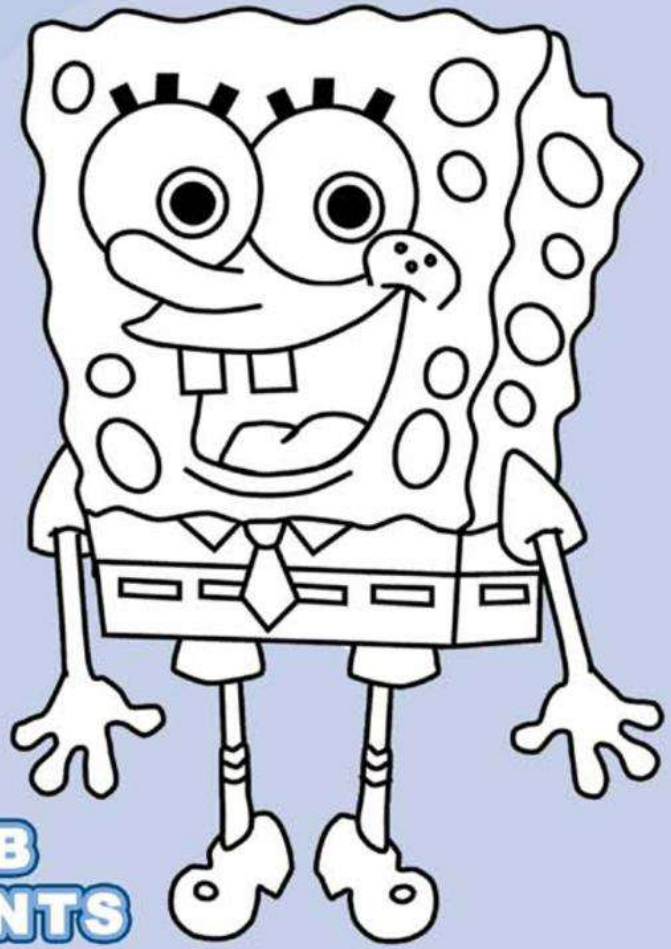

En: Squirrel

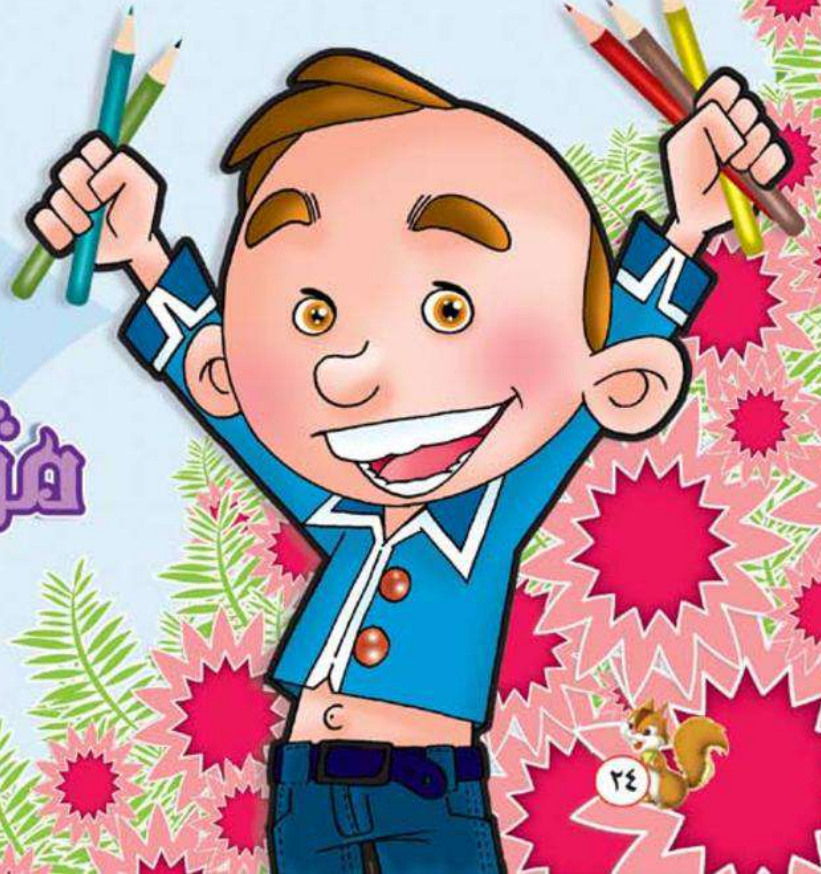
عه‌ره‌بى: السنجاب

كوردى: سڤوره

108

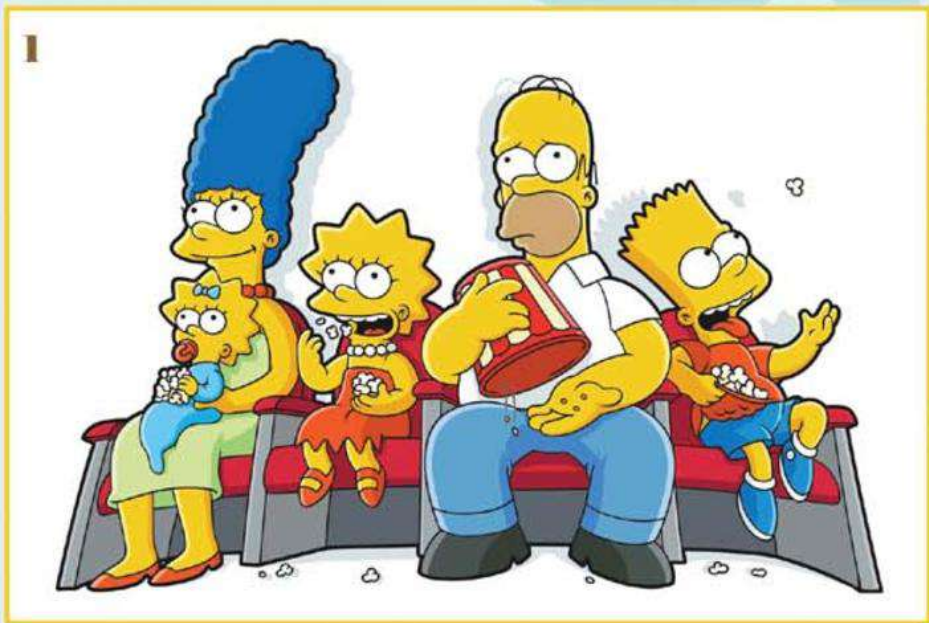

**SPONGEBOB
SQUAREPANTS**

**رنگ بکھ
+ مزو پلا سٹ**

نہ: رنہ گہر پیر

6
جوداش

شەش
جوداھییان د
ناقبەراشان دو
وینەیان دا
پەیدا بکە!

ژشان ھەر چار سیبەران، ب تنخ ئیک د گەل
شک وینەگی د کونجیت. ئەو کیژک
سیبەرە؟

لاستیک

بهره‌هه‌فكرن: دلۆ

لاستیکا خۆرستی وه‌کی مه‌یاقی یه ژ قورمیی داران دهرده‌فئیت، بتایبه‌ت دارین کو ل ده‌قه‌رین گهرم شین دین، و گرنه‌ترینین وان داران دارا (Hevea Berazilonsis) یین کو ل ده‌قه‌را رووباری ئه‌مه‌زۆن ل به‌رازیل شین دین.

ئهو جهی ئیکه‌مین جار لاستیک لی هاتیه فه‌دیتن:

ئیکه‌مین که‌سی لاستیکا خۆرستی دیتی (کریسوفهر کولومبس) بوو ده‌می ل سالا ۱۴۹۲ گه‌ه‌شتیه هایتی و دیتی هنده‌ک زارۆک یی یاریا ب ته‌په‌کی دکهن و ده‌می ئهو ته‌په ب عهردی دکه‌فت بلند دبووئه. و ل سالا ۱۵۲۱ هنده‌ک گه‌رۆکین دی یین نسیانی جه‌ند گرۆپین نیشتمانی ژ خه‌لکی مه‌کسیکی دیتین کو که‌رسته‌کی نه‌رمی کو ژ رووه‌کی دهرده‌فئیت بکار دئینن و نا‌فی وی یی ملی (کاو ئوچو Cao Achu) بوو کو و رامانا فی نا‌فی د زمانی وان دا (دارا روئدکا)یه؛ چونکی ئه‌وان گیخ ل قورمی داری دکرن و د ئه‌نجام دا مه‌یاقه‌ک ژی دا ده‌اته خواری. وان ئهو مه‌یاق د ئامانین تابه‌ت دا کۆم دکرن.

هه‌تا وی ده‌می چ مفایه‌کی به‌رچا‌ف ژ لاستیکی نه‌ده‌اته و مرگرتن تاکو ل سالا ۱۷۶۶ی (جوزیف بریستلی) یی کو گا‌زا ئوکسجین فه‌دیتی وه‌سان ئاشکرا کر کو لاستیک، که‌رسته‌ی (رساس)ی ل سه‌ر کاغه‌زی ژی دبه‌ت، و ژبلی وی کاری، لاستیکی چ ساخله‌تین دی یین باش نه‌بوون کو ب به‌رفره‌ی به‌یته بکار ئینان؛ ژبه‌رکو گه‌له‌ک ب که‌رستانفه دنویسیا و ده‌می ده‌اته بکار ئینان که‌رمی گه‌له‌ک کارتیکرن ل سه‌ر دکرن.

ژبهر:

<http://ar.wikipedia.org> - ویکیبیدیا الموسوعه العربيه

ڪاريڪاٽيڙ

سردار ڪيسٽيڪي

Sardar.K

27

108

Canîkê biçwîk

Dêrîn Mihemed

Canîkekê biçwîk digel dayka xo di nav baxçekê mezin û ciwan û bêdeng pêk ve dijiyan, car pêk ve dibezîn û car jî diçerîn û çî caran hevdu nedhêlan, demê şev dihat her êk ji wan diçû di axwîra xo da, daku bi êminahî di xew biçin û binivin.

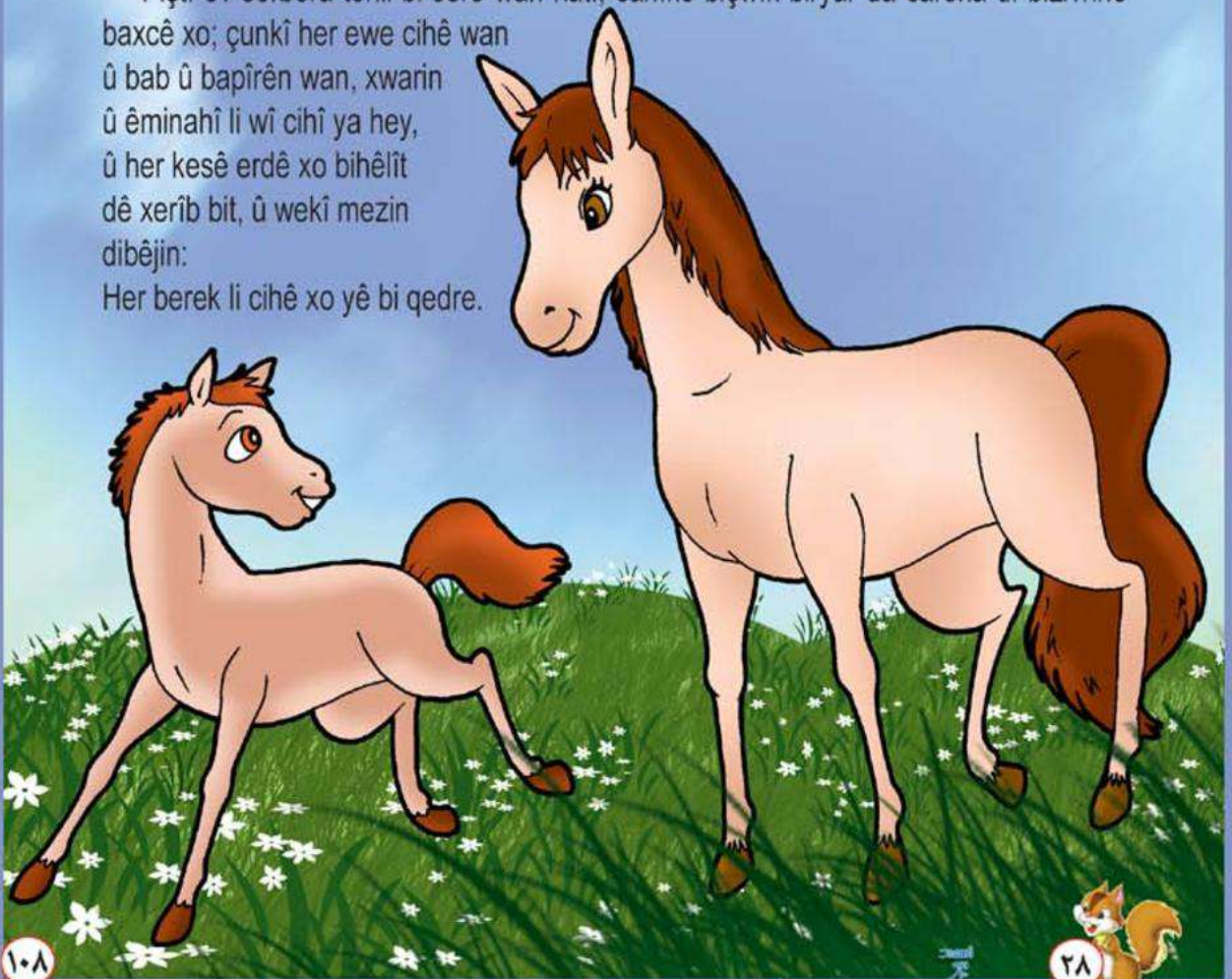
Rojekê ji nişkekê ve bêhna canîkî teng bû û hest bi bêzarbûnê kir, herwesa hest kir ku êdî ew neşêt dinav vî baxçey da bijît, û viya biçit li cihekê dî bigeryêt, dayka wî bi acizî ve gotê: Dê kîve çîn? Ewe warê bab û bapîrên me ye, vî baxçê ciwan dê bo kê hêlîn?

Belê canîkê biçwîk ji biryara xo lêve nebû û diviya ji wêrê xo barket û biçîte cihekê dî, lew xatra xo ji dayka xo xwast.. çavên dayka wî tijî rondik bûn û nehêla ew bi tinê biçît û digel çû.

Herdu li erdê Xudê yê berfireh diçûn, her cihê diviyan lê birawistin da hindêk giyanewerên dî lê bînin, wan nedhêla ew li wêrê akincî bibin.

Şev bi ser wan da hat û çî cih nedîtin lê vehewyên, bi tirs û nerehet heta spêdê li çolê nivistin.

Piştî ev serbora tehil bi serê wan hatî, canîkê biçwîk biryar da careka dî bizivrine baxçê xo; çunkî her ewe cihê wan û bab û bapîrên wan, xwarin û êminahî li wî cihî ya hey, û her kesê erdê xo bihêlît dê xerîb bit, û wekî mezin dibêjin:
Her berek li cihê xo yê bi qedre.

Dengên ji derve

Çirok: Zihêr Resam

w. Sînyaro: Dêjin Mihemed

Rwîvî bi hewarkîni ji egerê janên di didanên xwe da qesta kêvrîşkê nojdarê didana kir.
Dergehê wî bi hêz quta û bi dengê bilind got:

Kêvrîsko.. Kêvrîsko, hîvî dikem dergehî li min veke, eve roj avabûy heta noke ez ji ber didanên xo nehewyayme.

Kêvrîşkî di pencerê ra berê xo dayê û bi gimijîn ve gotê:

Rwîviyo ji mala me dwîr keve, fêlbaziyên te hemî yên diyar û aşkira bûyin, çî pêkola neke.. tu her neşêy min bixapîni!

Rwîvî gelek hîvî ji kêvrîşki kirin, kire girî û bi pehinka destî şewî ya xo givaşt, rondikên wî yên dirêjine ser ruyê wî û bi dengê bilind yê dibêjît:

Nojdar hîviyê ji te dikem..

Belê kêvrîşkê nojdar gimijî û peyva xo ya navdar ku li bîra hemî gyaneweran bû, got:

"ew kesê baweriyê bi rwîviyan binît yê bê aqile!"

بەرىكانە؟

پرسىيارىن قى ھژمارى:

- (۱) دۇخىن ماددى چنە؟ بژمىرە.
- (۲) نافى سى فىنقىا بىژە كو (مرهبا) ژى بهيتە چىكرن؟

بەرسقا پرسىيارىن ھژمارا بۆرى:

بەرسقا پرسىيارا ئىكى: زارۇكان مافى خواندنى ھەيە بى بەرامبەر، پىدقىە دەولەت ھەمى پىدقىان بو دابىن بکەت.
بەرسقا پرسىيارا دووى: (كويى - سلیمانى)، (شەقلاو-ھەولير)، (زاخۇ-دھۆك).

پشتى گەلەك زارۇكان بەرسقا پرسىيارىن مە دابىن و بەرسقىن دروست ھاتىنە ھەلبىژارتىن، و پشتى پشكى، خەلات بو فان زارۇكان دەرکەقتن:

(۱) لاودند شىردل

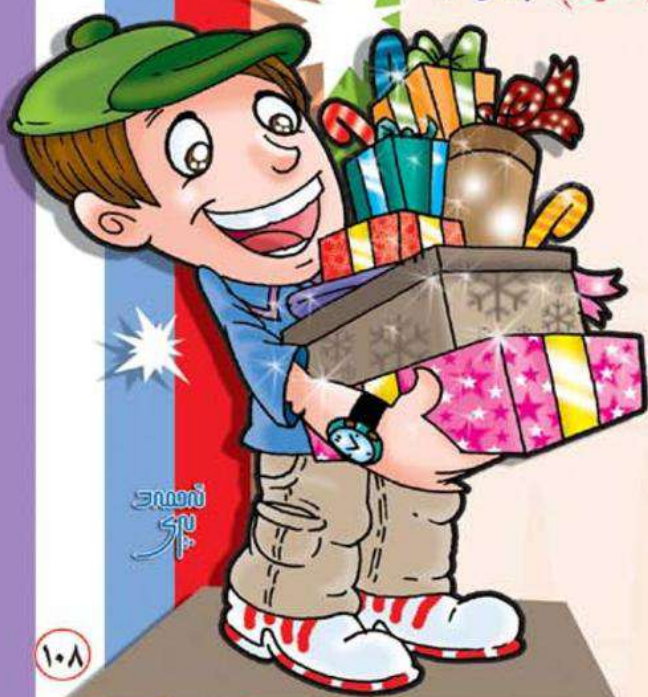
(۲) رىژىن غەرىب

(۳) رەندا سەگقان

ئەم پىرۇزباھيا فان ھەقلان دكەين و ھىقىە پشتى دەرکەفتنا كۆقارى، سەرەدانا بارەگايى كۆقارا سقۇرە ل «تاخى رمزا، جادا شەھىدىن ئىكى شواتى - ل تەنشت رىقەبەريا بەلافكرنا بەرھەمىن گازى» بکەن دا خەلاتىن خۇ وەرېگرن.

تىيىنى:

داخوازى ژ وان زارۇكان دكەين يىن پشكدارىن د كۆقارا سقۇرە دا دكەن، ھەر بابەتەكى بھنيرن نافى خۇ يى سىقۇلى ل سەر بنقىسن و دگەل دا وىنەيەكى قرىكەن.. ب تايىبەت دەمى ھوين پشكدارىن د بەرىكانى دا دكەن دا ژ مافى خۇ بى بەھر نەبن.. دگەل سوپاسيان.

بشکوژئین سقۆره

هه‌یڤ شێرزاد

په‌یڤ شێرزاد

نومێد خوشه‌فی

شه‌نگ دلشاد

نالان دلشاد

نامه‌د دلشاد

لاقین مێهشان

گولیک دنوڤان

رۆژئین عه‌لی

یوسف شه‌عبان

ژئین شه‌عبان

رۆژئان شه‌عبان

Hijmar 108
Xiziran
2008

Sivore

سيناريو: كاردويان

بیهنقه دانا هافینی

